

COSTANZA CASATI

KLYTAİMESTRA

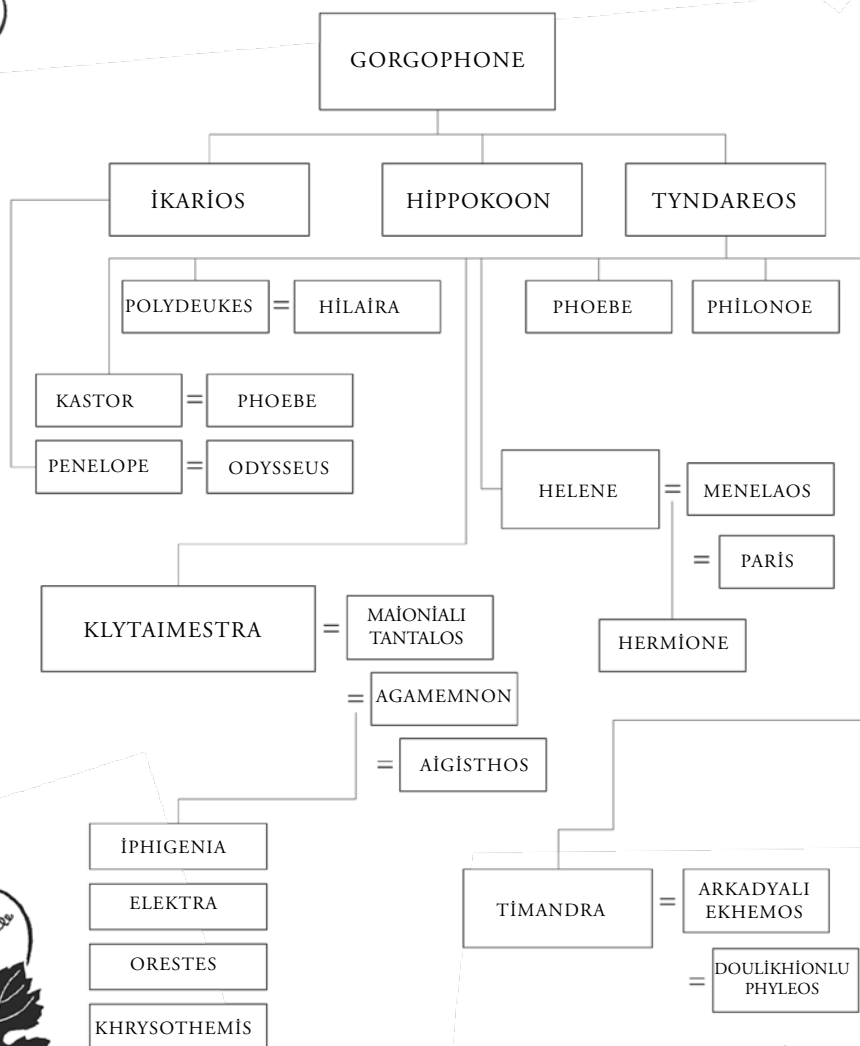
Çeviren

Ceren Gürein

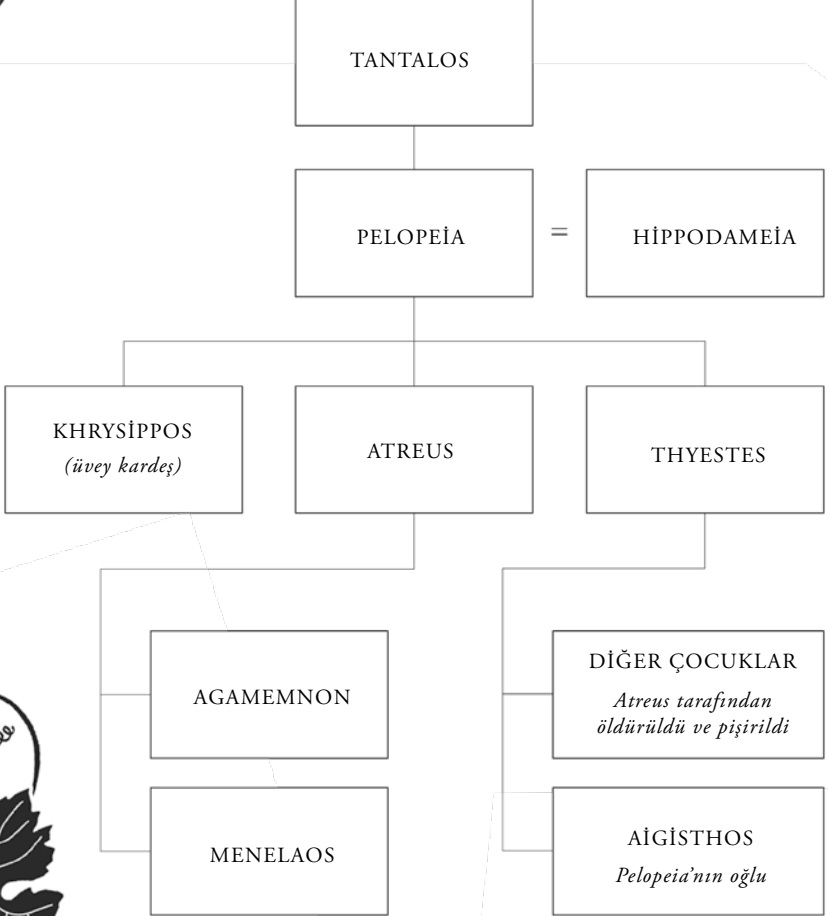

Aileme, her şey için teşekkürler

TYNDAREOS HANESİ

ATREUS HANESİ

Tyndareos Hanesi

Tyndareos: Sparta Kralı, Gorgophone'nin oğlu. Eşi:

Leda: Sparta Kraliçesi, Etolya Kralı Thestios'un kızı. Çocukları:

Kastor ve Polydeukes: Tyndaridai (Tyndareos'un oğulları) ve daha sonra Dioskurlar (Roma mitolojisinde) olarak bilinen ikizler

Klytaimestra: Sparta Prensesi ve sonrasında Mykene Kraliçesi

Helene: Sparta Prensesi ve Kraliçesi. Daha sonra Troyalı Helene olarak anılmıştır. Efsaneye göre Helene, Leda ile kraliçeye kuğu kılığına girerek tecavüz eden Zeus'un kızıdır.

Timandra: Sparta Prensesi ve sonrasında Arkadya Kraliçesi

Phoebe ve Philonoe

İkarios: Akarnania Kralı, Tyndareos'un kardeşi, Polycaste'nin kocası. Çocuğu:

Penelopeia: Akarnania Prensesi ve sonrasında İthaka Kraliçesi

Hippokoon: Tyndareos ve İkarios'un Herakles tarafından öldürülen üvey kardeşi

Aphareus: Tyndareos ve İkarios'un üvey kardeşlerinden bir diğeri. Çocukları:

İdas ve Lynkeus: Messenia Prensleri

Phoibe ve Hilaira: Lynkeus ve İdas'a vadedilen, Kastor ve Polydeukes tarafından "çalınan", Leukippides (beyaz atın kızları) olarak bilinen Messenia prensesleri

Atreus Hanesi

Atreus: Pelops ve Hippodameia'nın oğlu, Mykene Kralı. Thyestes'in ağabeyi ve Khrysippos'un üvey kardeşi. Zalimlik ve yozlaşma konusunda Yunan mitolojisinde onun hanesinin hikâyesinin üstüne yoktur. Atreus'un çocukları:

Agamemnon: Mykene Kralı, “erlerin başbuğu”, Klytimestra'nın kocası, Troya Savaşı sırasında Yunan donanmasının komutanı

Menelaos: Sparta Kralı, Helene'nin kocası

Thyestes: kardeşi Atreus'u öldürüp tahtı ele geçirdikten sonra Mykene Kralı oldu. Atreus tarafından öldürülen üç oğlu vardı. Bir kâhinin, kendi kızından bir oğlu olursa, oğlunun Atreus'u öldüreceğini söylemesi üzerine Thyestes, kızı Pelopeia'ya tecavüz eder ve ondan çocuğu olur:

Aigisthos: amcası Atreus'un katili, Agamemnon ve Menelaos'un kuzeni, Klytimestra'nın âşığı

Aerope: Girit Kralı Katreus'un kızı, Atreus'un karısı, Atreus'un kardeşi Thyestes'in âşığı

Diğer Karakterler

Theseus: Yunan kahramanı, Helene'yi kaçıran kişi, Atina Kralı

Peirithoos: Lapithlerin Prensi ve Theseus'un arkadaşı

Kyniska: Spartiatlardan* biri

Khrysanthe: Spartalı, Timandra'nın âşığı

Tantalos: Maionia Kralı, Klytaimestra'nın ilk kocası

Kalkhas: Yunan ordularının kâhini

Leon: Klytaimestra'nın Mykene'deki şahsi muhafızı ve danışmanı

Aileen: Klytaimestra'nın Mykene'deki hizmetkârı ve sırdaşı

Polydamos, Kadmos, Lykomedes: Mykene'nin ihtiyar heyeti

Erebus: bir tüccar

Kassandra: Troya Prensesi, Apollon rahibesi, Hekabe ve Priamos'un kızı. Troya Savaşı'ndan sonra Kral Agamemnon'un cariyesi olmuştur.

Odysseus: İthaka Prensi, Laertes'in oğlu, *polutropos*, Penelopeia'nın kocası

Büyük Aias: Salamis Prensi, Telamon'un oğlu, Kahraman Akhilleus'un kuzeni

Teuker: Aias'ın kuzeni

Küçük Aias: Lokrisli kahraman

Nestor: Pylos Kralı

Philoktetes: Thessalia Prensi, meşhur okçu

Menestheus: Atina Kralı

Diomedes: Argos Kralı

Idomeneus: Girit Prensi

Elephenor: Euboialı kahraman

Makhaon: Asklepios'un oğlu, şifa alanında uzman

---

* Sparta devletinin tüm üyeleri yurttaş olarak değerlendirilmediğinden, sadece Agoge adı verilen askeri eğitimi başarıyla tamamlayanlar yurttaş olma hakkına sahip olur ve "Spartiat" kabul edilirdi. Yurttaşlık haklarına tam olarak sahip olmasa da özgür olan, askeri ve siyasi bakımdan Spartiatlara bağlı olanlara "periokios" ve köle olarak toprağa bağlı olanlara da "helot" denirdi. -çn

BİRİNCİ KISIM

Hırslı bir kadın için
yoktur huzur diye bir şey

Başında tacı olan bir kadın
sevgi nedir bilmez

Fazla severse eğer
şehvetli derler onun için

Fazla güçlüyse
acımasızdır muhakkak

İntikam için savaşırsa
delirmiştir herkesin gözünde

Krallar zekidir
kudretlidir
tanrısaldır

Kraliçelerse ölümcül
utanmaz
melun

1. Av

Klytaimestra sarp vadiye bakıyor ancak ölümlerden hiçbir iz göremiyor. Çatlamış kafatasları, kırık kemikler, vahşi köpekler tarafından yenmiş ve akbabalarca gagalanmış cesetler için bakınca da bir şey bulamıyor. Vadinin karanlığına zıt düşen beyaz yapılarıyla çatlakların arasından serpilmiş birkaç cesur çiçek var yalnızca. Ölümün kol gezdiği böyle bir yerde büyümeyi nasıl başardıklarını merak ediyor.

O küçükken orada hiç çiçek yoktu. Çocukken ormanda ağaçların arasına sindiğini, ihtiyar heyetinin suçluları ve zayıf bebekleri patikadan sürükleyip Spartalıların Kaiadas dedikleri vadiye atmalarını izlediğini anımsıyor. Uçurumun aşağısındaki kayalar yeni dökülmüş bronz kadar keskin ve çığ balık kadar kaygan olur. Klytaimestra, bir kuytuya gizlenip ölümleri uzun ve acı dolu olacak tüm o adamlar için dua ederdi. Ancak düşüncesi bile onu huzursuz ettiğinden bebekler için dua edemezdi. Vadinin kenarına yaklaştığında yumuşak bir esintinin tenini okşadığını hissedebilirdi. Annesi ona Kaiadas'ın* dibinde yatan ölü bebeklerin rüzgâr vasıtasıyla konuştuğunu söylemişti. O sesler fısıldardı lakin Klytaimestra onların dediklerini anlayamazdı. Bu yüzden o da yapraklı dalların arasından sızan güneşi izlerken düşüncelere daldı.

Ormanın üzerine ürkütücü bir sessizlik çöküyor. Klytaimest-

---

* Kaiadas, Güney Yunanistan'daki Mora yarımadasındaki sıradağlardan en yükseği olan Taygetos Dağı'nda yer alan ve Spartalıların suçluları attıkları uçurumun adıdır. -çn

ra takip edildiğinin farkında. Av patikasını şekillendiren kaygan taşlara takılmamaya gayret ederek vadiyi geride bırakıp yüksek yerden hızla iniyor. Rüzgâr daha soğuk esiyor, gökyüzü daha bir karanlık. Saatler önce saraydan ayrılırken, doğan güneş tenini ısıtıyor, çimenler ayak tabanlarını ısıtıyordu. Camdan süzülen turuncu ışıkla yüzü parlayan annesi çoktan taht odasında oturuyordu ve Klytaimestra ona görünmeden kapıdan sızıışmıştı.

Ağaçların arkasında yaşanan ani bir hareketlenmeyle çıtırdayan yaprakların sesi duyuluyor. Klytaimestra'nın ayağı kayıyor ve avucunu bir kayanın keskin kenarına çarparak yarıyor. Kendini savunmaya hazır bir şekilde başını kaldırdığında bakışları iki büyük, koyu renkli gözle buluşuyor. Bir geyikten başka bir şey değil karşısındaki. Yumruğunu sıkıyor, sonra da kanın, peşindeki avcı için iz bırakmasına fırsat vermeden elini tuniğine siliyor.

Uzaklarda bir yerde kurtların uluduğunu duysa da kendini devam etmeye zorluyor. Onun yaşındaki Spartalı oğlanlar, eğitimlerinin bir parçası olarak kurtlarla ve panterlerle çiftler hâlinde dövüşüyor ne de olsa. Klytaimestra bir keresinde bir erkek çocuğu gibi kafasını kazımış ve bir ava hazırlanmak umuyla onlarla birlikte *gymnasium*'a gitmişti. Annesi bunu öğrendiğinde iki gün boyunca ona yemek vermemişti. "Eğitimin bir parçası da Spartalı oğlanları hırsızlık yapmak zorunda kalıncaya dek aç bırakmaktır," demişti. Klytaimestra da cezasını çekmişti – bunu hak ettiğini biliyordu.

Dere, bir pınara ve küçük bir şelaleye çıkıyor. Yukarısında bir yarık, mağaraya benzeyen bir giriş görebiliyor. Pınarın kenarlarındaki yosunlu kayalara tırmanmaya koyuluyor. Eli zonkluyor ve kayalığın yüzeyinden kayıyor. Yayı sırtına asılı, kemerinden sarkan hançerin sapı kalçasına baskı yapıyor.

Zirveye vardığında soluklanmak için duruyor. Tunüğinden bir parça koparıp pınarın berrak suyuna batırıyor ve kanayan eline sarıyor. Meşelerin yukarıya uzanan yaprakları kararan gökyüzüne karışırken yorgun gözlerine her şey bulanık görünüyor.

Yerde fazlasıyla savunmasız olduğunun farkında. *Ne kadar yükseğe tırmanırsan o kadar iyi*, der babası her zaman.

En uzun ağaca tırmanıyor ve hançerini sıkıca tutarak soluklanmak için bir dalın üzerinde duraklıyor. Ay gökyüzünde yükselmiş, hatları gümüş bir kalkan gibi net ve soğuk. Aşağısında akan pınarın suyu dışında her şey sessiz.

Bir dal çatırdıyor ve önündeki karanlıkta onu inceleyen iki altın göz beliriyor. Klytaimestra olduğu yerde dururken şakaklarında zonklayan kanı hissedebiliyor. Karşısındaki ağaçta gümüşü bir şekil, kalın kürkü ve sivri kulaklarıyla gölgelerin arasından sıyrılıp ortaya çıkıyor. Bir vaşak.

Canavar zıplayıp Klytaimestra'nın ağacına konuyor. Yaşanan sarsıntı Klytaimestra'nın dengesini kaybetmesine neden oluyor. Dala tutunuyor ama tırnakları kırılıyor, avuçları kayıyor. Çamurlu zemine düşüyor. Bir saniyeliğine hiçbir şey göremez hâle geliyor ve nefesi kesiliyor. Hayvan onun üzerine atlamaya çalışıyor ancak elleri hemen yayına ve oklarına gidiyor. Oku fırlatıp yan tarafına yuvarlanıyor. Vaşağın pençesi sırtını çizdiğinde çılgıncı basıyor.

Hayvan, sırtı mağaraya açılan dar yarığa dönük biçimde öylece dikiliyor. Bir an için kızla vaşak bakışıyor. Ardından, Klytaimestra hücumu geçmiş bir yılanın hızıyla hançerini hayvanın omzuna fırlatıyor. Vaşaktan bir feryat kopuyor ve Klytaimestra onun yanından geçerek mağaranın karanlığına doğru koşuyor. Başını ve kalçasını sürterek yarıktan zar zor geçip karanlığa atılıyor ve mağaranın başka bir girişi ve başka bir ziyaretçisi olmaması için dua ederek bekliyor.

Gözleri yavaş yavaş karanlığa alışıyor. Yayını ve çoğu bir şekilde sağlam olan oklarını bir kenara koyuyor. Kanlı tuniğini çıkarıp sırtını soğuk kayaya yaslıyor. Soluklanma sesleri nemli havada sanki mağaranın kendisi nefes alıyormuş gibi yankılanıyor. Tanrıça Artemis onu şimdi görebiliyor mudur? Babası ona daima tanrılarla uğraşmamasını söylemiş olsa da tanrıçanın onu

görebilmesini diliyor. Öte yandan annesi, ormanların tanrıların sırlarını sakladığına inanır. Onun gözünde mağaralar birer barınak, zaman içinde ev sahipliği yaptıkları canlıların hayatlarını düşünmüş ve yaşamış zihinlerdir. Ama belki de babası haklıdır: Bu mağara, geceleyin bir tapınak kadar boş geliyor kulağa. Sadece gittikçe uzaklaşan yaralı vaşağın iniltisi duyuluyor.

Hayvan öldüğünde Klytaimestra yarığa yaklaşıp kafasını dışarı uzatıyor. Çamurlu zeminde hareket eden tek bir şey yok. Tunüğünü üzerine geçirirken kumaş yarasına yapıştığında irkiliyor, sonra da kalçaları pürüzsüz kayalara sürtünerek mağaradan çıkıyor.

Kanı yere dökülmüş şarap gibi turuncu yapraklara yayılan vaşak pınarın yakınında serilmiş, yatıyor. Klytaimestra topallayarak ona yaklaşıp hançerini geri alıyor. Hayvanın gözleri açık, ayın parlak suretini yansıtıyor. Şaşkınlık var bakışlarında hâlâ ve de hüznün. Ölü bir adamın gözlerinden çok da farklı değiller. Klytaimestra hayvanın pençelerini sadağına bağlayıp sabaha evde olmayı umarak yürümeye koyuluyor.

Annesi avını görünce gurur duyacak.

2. Bir Kız Kazanırken Diğeri Kaybeder

“Yavaşla, Klytaimestra! Tekrar ikinci olursam Artemis beni vurur!”

Klytaimestra buna gülerken sesi kuş cıvıltısı gibi ovada yankılanıyor. “Seni vuracağı falan yok. Annem bunu sana daha hızlı koşman için söyledi!”

Sıra sıra zeytin ve incir ağaçları arasında koştururlarken saçları yapraklara takılıyor ve çıplak ayakları yere düşmüş meyveleri eziyor. Klytaimestra daha hızlı. Kolları kesik ve çürükle kaplı ve gözlerinde nehre önce varmaya kararlı olduğunu gösteren bir ifade var. Arkasında kalan Helene nefes nefese kız kardeşine sesleniyor. Güneş ışığı ne zaman kızın saçlarına vursa, saçları etrafındaki olgun meyveler gibi ıslıl ıslıl parlıyor.

Klytaimestra korudan fırlayıp güneşin kavurduğu toprağa atlıyor. Yer ayaklarını yaktığından sarı çimlerin üzerinde seke seke ilerliyor. Sadece nehre vardığında suya yansıyan suretine bakmak için duruyor. Suda gördüğü kız kirli, saç başı darmadağın.

“Beni bekle,” diyor Helene.

Klytaimestra arkasına dönüyor. Kız kardeşi korunun kıyısında duruyor, tuniği kan ter içinde kalmış. Ona ters ters bakıyor. “Neden her şeyi aceleyle yapmak zorundasın?” diye soruyor Helene.

Klytaimestra gülümsüyor. Halkının gözünde Spartalı Helene bir tanrıça olabilir ama aslında her yaptığı işte kız kardeşinin izinden gidiyor. “Çünkü hava çok sıcak,” diyor Klytaimestra. Tuniğini bir kenara atıp nehre dalıveriyor. Uzun saçları deniz yosunu misali etrafında dans ediyor. Sabahın erken saatlerinde esen

taze meltem yerini yaz sıcağına bırakıyor. Eurotas Irmağı'nın kıyıları boyunca, kuru ovalar ve engebeli dağlar arasında, birkaç kan kırmızısı anemon büyümek için mücadele veriyor. Kıyının az ötesinde bulunan, zeytin ve incir ağaçlarıyla dolu verimli topraklardan oluşan ince şerit, bulutlu semadaki bir gün ışığı gibi utangaç bir şekilde uzanıyor. Kalçalarına kadar suya girmiş olan Helene kıyıda oyalanıyor. Kız daima nehre yavaş yavaş girer, elleriyle kendini ıslatır.

“Hadi.” Klytaimestra, Helene’ye doğru yüzüp kızın beline sarılıyor.

“Su soğuk,” diye sızlanıyor Helene ancak suya doğru yürümeye de devam ediyor. Klytaimestra onu bırakmaya çalıştığı anda Helene kız kardeşinin sıcak bedenine yapışarak ona olabildiğince sokuluyor.

“Bir de Sparta kadını olacaksın,” diyor Klytaimestra gülümseyerek.

“Senin gibi değilim. Erkek olsaydın, Yunanistan’ın en güçlü savaşçılarından biri olurdu.”

“Halihazırda Sparta’nın en zeki insanlarından biriyim,” diyor Klytaimestra sırtarak.

Helene kaşlarını çatıyor. “Böyle şeyler söylememelisin. Anne-miz *hubris* hakkında ne der biliyorsun.”

“İnsanı yıkıma sürükleyen fazla özgüven,” diye ezberden tekrarlıyor Klytaimestra canı sıkkın bir şekilde. “Ama babamız her zaman Sparta’daki en cesur savaşçı olduğunu söyler ve henüz onu cezalandıran olmadı.”

“Babamız kral. Ama biz değiliz, bu yüzden tanrıları kızdırmamalıyız,” diye ısrar ediyor Helene.

Klytaimestra bir kahkaha patlatıyor. Kız kardeşinin sanki hayat çamurdan ve bulanıklıktan ibaretmiş gibi hareket etmesi onu her zaman güldürmüştür. “Eğer sen tüm topraklarımızdaki ve ötesindeki en güzel kadınsan, ben de en zeki kadın olabilirim. Tanrılar buna neden kızacakmış anlamıyorum – nasılsa onlar her zaman daha zeki ve daha güzel olacaklar.”

Helene bunu iyice düşünüyor. Klytaimestra suyun yüzeyinde

ışıldayan güneş ışığına doğru yüzerken kız kardeşi de onu takip ediyor. Yüzleri ayçiçeği misali daima ışığın olduğu yere dönük bir şekilde nehirde yüzmeye devam ediyorlar.

Günlük antrenmanları için tam zamanında *gymnasium*'a varıyorlar. Güneş etrafı kavururken avluyu çevreleyen ağaçların sağladığı gölgenin altında koşarak ilerliyorlar. Kumların üzerinde, genç kızlar meydanın etrafında çırılçıplak koşarak pratik yapmaya başlamışlar bile. Burada Sparta'nın en iyi ve en asil savaşçılarından kızları olan Spartiatlar, halktan insanlarla antrenman yapar ve bir aile kurana kadar da bunu yapmaya devam eder. Vücutları yağla kaplı, bronzlaşmış tenlerindeki eski yara izleriyse solmuş.

Klytaimestra avluya adım atıyor, Helene de hemen arkasından geliyor. Kum, kızgın bir bıçak gibi ayaklarının altını yakıyor ve hava ter kokusuyla ağırlaşıyor. Üstat –babasının savaşçılarından biri– onlara bir disk, sonra da bir mızrak veriyor ve onlar tekrar tekrar atış yaparken kızların duruşlarını düzeltiyor. Güneş semada yükselirken hoplayıp zıplamaktan, birbirleriyle yarışmaktan kolları ve bacakları ağrıyan kızların kuru ve sıcak havada boğazları acıyor.

En sonunda sıra dansa geliyor. Klytaimestra, Helene'nin kendisine gülümsediğini fark ediyor; dans, kız kardeşinin en sevdiği kısım. Davulların çalmaya başlamasıyla kızlar başlıyor oynamaya. Çıplak ayaklar kumun üzerinde gümbürdüyor, güneşli havada titreşiyor ve dansçıların saçları alevler gibi hareket ediyor. Gözleri kapalı dans eden Klytaimestra'nın güçlü bacakları ritmi takip ediyor. Helene'nin hareketleri de kız kardeşininkilere ayna tutsa da kendini kaybetmekten korkuyormuş gibi daha sakın ve zarif. Adımları narin ve kusursuzken, kolları kanat misali uçmaya ve gözlerden uzakta, yükseklerde süzölmeye hazır görünüyor. Fakat havalanamıyor, bu yüzden de hiç durmadan dans etmeye devam ediyor.

Klytaimestra kendisi için dans ediyor; Helene'ye başkaları için.

***